

ligt og fortrinligt, og kunne vi gjøre det, saa lad os gjøre det; men er det en Umulighed, saa lad os ikke bebaare os selv og lede Staten ind paa en Wei, hvor de største Skuffelser og Ulykker ligge ved Enden. Det være mig tilladt at anføre et simpelt Exempel for derved klart at udtrykke min Tanke. Lad mig sige: Var det ikke godt, om vi her, om Enhver af os fik 100,000 Rb.? So, upaatvivlelig; derom ere vi vistnok Alle enige, at det vilde være noget virkelig Godt. Og ogsaa for Staten vilde det være godt at faae saamange velhavende Mænd, hvoraf ikke Faa vistnok ere i Besiddelse af overordentlig megen Virkelyst og derfor ganske sikkert vilde frugtbargjøre Capitalen paa bedste Maade; det vilde altsaa være til stor Fordeel for Staten. Lad os derfor ikke paa nogen Maade vise denne Tanke saa leifindigt bort, det er virkelig et godt Formaal, som vi nok kunde være bekjendte at understøtte. Men naar Enhver af os skal have disse 100,000 Rb., saa er jeg bange for, at det ikke kan see paa anden Maade, end at de maae tages af Statskassen, og, hvis de altsaa skulle gaae af Statskassen, saa bliver der Spørgsmaal, om det dog ikke paa anden Maade vil komme til at gaae af vore egne Kommer. Men det skulle vi naturligviis ikke være bange for, det skulle vi naturligviis ikke lade os skræmme af. Naar vi ere 60, og der er henved 2 Millioner eller 1,800,000, der skulle bidrage, saa bliver den Part, der vil falde paa os, meget lille. Om vi altsaa her skulle bidrage 1 Mk. eller 1 Rb. eller Mere til at faae de 100,000 Rb., saa er der Intet til Hinder derfor. Naar vi skulle see Sagen fra vort Standpunkt, er der altsaa Intet, der kunde bringe os til at undlade at understøtte en saa velgjørende Forholdsregel. Men det maa dog ikke oversees, at det er uretfærdigt, at ikke alle Andre skulle have det paa den Maade, og jeg vil indrømme, at jeg — og jeg antager, at alle mine Colleger tænke paa samme Maade — vilde finde, at det var en Skam, hvis vi ikke søgte at skaffe alle Statsborgere en ligesaa god Stilling som os selv. Men, hvis vi skulle gaae saa vidt, og vi Alle skulle have 100,000 Rb., saa bliver Sagen meget vanskelig, thi saa maatte vi Alle give 100,000 Rb., eller rettere, vi maatte sand-

synligviis give 200,000 Rb. hver, da der altid tabes Meget paa disse Omveie. Det er den Maade, hvorpaa Staten er velgjørende; det er den Maade, hvorpaa den benytter de 16 Millioner til at kjøre for, de 6 til 7 Millioner til disse Forsørgelsesanstalter, Enkekassen osv., osv. Hvis man har Driftighed til at sige: Vi ville ikke gjøre en Smule Andet end at oprette denne Anstalt, ja, saa bliver det et virkelig Gode for de Individider, der ville benytte denne Anstalt, og de ville saa ikke af de forhøiede Bidrag, de paa anden Maade komme til at hde, mærke nogen Ulempe, der svarer til det Gode, de virkelig opnaae; men, hvis de for at opnaae dette Gode skulle bidrage til at give 20 Millioner der og 10 Millioner der, og atter 10 Millioner der, og saa fremdeles, saa ville de til Skyvende og Sidst, hvis de kunne regne, komme efter, at hvad de have givet, er meget Mere, end hvad de have modtaget. Man siger, at det til Skyvende og Sidst er en Bestræbelse for, at de bemidlede Classer kunne komme til at styde til, og de ubemidlede komme til at nyde Fordeel deraf; men, mine Herrer, det er en Illusion, det lader sig ikke gjøre; der er ikke saa megen Formue i noget Land, at nogen væsentlig Deel af Landets Indtægter kan tilveiebringes ved de Bemidlede, ved de Formuende alene. Den store og overveiende Deel af Statens Indtægter maa nødvendigviis komme fra alle dem, der paa ingen Maade kunne siges at være de Formuende eller de Rige i Landet. Man kan ved Lovene forsøge at staa dem, men det vil med Naturnødvendighed bestandig vise sig, at hvorledes man end har vendt og dreiet det, have de bedre Stillede, de mere formuende Classer — og det er vist fuldkommen retfærdigt — faaet Beløbet bragt over proportionalt paa de Andre; og at det proportionalt er bragt over paa de Andre vil sige, at disse betale den langt, langt overveiende Deel. — Det er den ganske simple Opfattelse af Staten, som jeg vedkjender mig, at man skal for at undgaae denne Ruin, denne Tilintetgjørelse ogsaa af de ubemidlede Classer, og fremsfor Alt af dem, see sig vel for og meget bestemt tage sig iagt for at gribe ind i den private Virkefreds, den private Sphære. Jeg er fuldstændig overbevist om, at det hele